

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3193/2020. (VI. 11.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése – *dr. Pokol Béla* és *dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 9. § (2) bekezdése, 9/C. § (1) bekezdése, 9/D. § (5) bekezdése, 9/F. § (1)–(2) bekezdései, 9/G. § (1), (3), (5) és (7) bekezdései, 21. §-a és 22. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 10. §-a, 12. §-a, 13/A. § (1) bekezdés *b*) pontjának „a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrésze, 14. § (1) bekezdés *c*) pontja „a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrésze, 19/A. §-a, 23/A. § (2) bekezdése és 33/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozók jogi képviselővel (Harsányi és Baltay Ügyvédi Iroda, dr. Baltay Levente ügyvéd) eljárva alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszukban a 2018. évi CXXXII. törvénnyel módosított, a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló, 2019. április 15. óta hatályos 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) több rendelkezésével szemben éltek panasszal az alábbiak szerint.
- [3] Az indítványozók kifogásolták az Ehtv. 9/F. § (2) bekezdését, illetve 9/G. § (5) bekezdését amiatt, hogy a magánszemélyek befizetett jövedelemadójának felajánlott része (1%-os felajánlás) után járó állami kiegészítésre csak a bejegyzett egyházak és a bevett egyházak jogosultak, a többi vallási közösség nem. Álláspontjuk szerint ez az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütköző hátrányos megkülönböztetést valósít meg; az államnak nem lehetne mérlegelni a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek között.
- [4] Az indítványozók az Ehtv. 9. § (2) bekezdését, 9/C. § (1) bekezdését, 9/D. § (5) bekezdését és 9/F. § (1) bekezdését amiatt tartották alaptörvény-ellenesnek, mert e rendelkezések lehetővé teszik, hogy az állam a vallási közösségek hitéletét is támogassa. Az alkotmányjogi panasz arra hivatkozott, hogy az Alaptörvény VII. és XV. cikkeinek együttes értelmezéséből az következik, hogy az állam csak a vallási közösségek társadalmi szerepvállalásához járulhat hozzá anyagi eszközökkel, de a hitélet támogatására alkotmányosan nincs lehetősége.

- [5] Ezen túlmenően az egyházak hitéletének állami támogatása nem transzparens; az állam önkényesen mérlegelhet, hogy mely egyházak hitéletét támogatja, és milyen mértékben. Ez megkérdőjelezi az állami támogatás pártatlanságát és az állam semlegességét.
- [6] Alaptörvény-ellenesnek tartották az indítványozók, hogy az iskolai hittanoktatás lehetősége nem lehetséges valamennyi jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség számára. Erre tekintettel kérték az Ehtv. 19/A. § több szövegrészének megsemmisítését.
- [7] Az indítványozók több ponton az Alaptörvény VII. cikkébe ütközőnek tartották a bevett egyházra vonatkozó szabályozást. Sérelmezték, hogy bár a bevett egyház a legkedvezőbb kategória, nincs objektív, észszerű feltételrendszere annak, hogy mely vallási közösségeket lehet, illetve kell ebbe a körbe sorolni, azaz bevett egyházként elismerni. Kifogásolták azt is, hogy a bevett egyházakkal határozatlan idejű támogatást lehet kötni.
- [8] Ezzel összefüggésben kifogásolták, hogy a bevett egyházakról az Országgyűlés dönt, így ez egy politikai döntés eredménye. Ebben az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkeinek a sérelmét látták, így kérték az Ehtv. 9/G. § (1), (3) és (7) bekezdéseinek a megsemmisítését.
- [9] Az alkotmányjogi panaszindítvány támadta az Ehtv. 10. és 12. §-ait. Az indítványozók lényegében a különböző egyházi kategóriák kialakítását tartották alaptörvény-ellenesnek; azt, hogy a szabályozás több csoportot alakít ki a vallási közösségeken belül, és az egyes kategóriákhoz az Ehtv. eltérő joghatást kapcsol. Az indítványozók álláspontja szerint ez ellentétes az Alaptörvény VII. cikkével, valamint VIII. cikk (2) bekezdésével.
- [10] Az indítványozók támadták az Ehtv. 21. és 22. §-ait is. Az Ehtv. 21. §-a az egyházi jogi személyek jogviszonyának egyes elemeit igazítja a közalkalmazottakéhoz, a 22. §-a pedig a börtön-, kórházi és tábori lelkeszi szolgálatot teszi lehetővé egyházi jogi személyek számára.
- [11] Az indítványozók meglátása szerint sérül a vallás békés terjesztésének szabadsága az által, hogy e területeken a missziós tevékenység nem biztosított valamennyi vallási közösség számára. Erre tekintettel az Alaptörvény VII. és XV. cikkeinek sérelme állt elő.
- [12] Az indítványozók végső soron a csoportképzést tartják alaptörvény-ellenesnek abban a vonatkozásban is, hogy céljai elérése érdekében (másodlagos célból) csak az egyházi jogi személy jogosult gazdasági tevékenységet folytatni. Az indítványozók szerint ezért az Ehtv. 23/A. § (2) bekezdése sérti az Alaptörvény VII. cikkét, VIII. cikk (2) bekezdését és XV. cikkét.
- [13] Az indítványozók az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdés b) pontja és 14. § (1) bekezdés c) pontja egyes szövegrészeinek megsemmisítését kérték amiatt, hogy az utaló szabály alkalmazásában a bíróságnak kell döntést hoznia arról, hogy egy közösség vallási tevékenységet folytat-e. Ez sérti az állam és az egyház különvált működésének elvét, hiszen a bíróságnak végső soron arról kell döntenie, hogy mi tekinthető transzcendensnek, ami így az Alaptörvény VII. cikkével ellentétes helyzetet hoz létre.
- [14] Végül az indítványozók kérték az Ehtv. 33/A. §-ának megsemmisítését amiatt, hogy az Ehtv. módosítása – az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) döntéseivel ellentétesen – nem állította vissza az egyházak jogállását.
- [15] 2. A Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára *amicus curiae* véleményt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben foglalt érveket az Alkotmánybíróság döntése meghozatala során szintén tekintetbe vette.

II.

- [16] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Az azonos hitelveket követők vallásuk gyakorlása céljából sarkalatos törvényben meghatározott szervezeti formában működő vallási közösségek hozhatnak létre.

(3) Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.

(4) Az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek. Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyházaknak a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.

(5) A vallási közösségekre vonatkozó közös szabályokat, valamint az együttműködés feltételeit, a bevett egyházakat és a rájuk vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

„VIII. cikk (2) Mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni, és joga van szervezetekhez csatlakozni.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[17] 2. Az Ehtv. indítvánnyal kifogásolt rendelkezései:

„9. § (1) Az állam és a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek együttműködhetnek a közjó előmozdításában. Az állam a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségekkel történelmi és kulturális értékeket megőrző, nevelési-oktatási, felsőoktatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális vagy sporttevékenység, valamint más közcélú tevékenység ellátására megállapodást köthet történelmi és társadalmi szerepük, társadalmi elfogadottságuk, beágyazottságuk, szervezettségük, az általuk hagyományosan végzett közcélú tevékenységek során szerzett tapasztalataik és – az együttműködéssel érintett közcélú tevékenységek sajátosságaihoz igazodva – az azok ellátásához szükséges feltételek fennállásának figyelembevételével.

(2) Az állam az (1) bekezdés szerinti kiemelkedő jelentőségű közcélú tevékenységeket szervezettségük, társadalmi támogatottságuk, történelmi és társadalmi szerepük, valamint ilyen tevékenységek ellátása során szerzett tapasztalataik alapján hosszú távon ellátni képes és kész, jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségekkel kérelmükre – határozatlan időre – átfogó együttműködési megállapodást (a továbbiakban: átfogó megállapodás) köthet, amely a hitéleti támogatásra is kiterjedhet.”

„9/C. § (1) A vallási egyesülettel az állam határozott időre – legfeljebb öt évre – szóló megállapodást köthet egyes közcélú tevékenységek ellátására, illetve a hitéleti tevékenység támogatására. A megállapodás – esetenként legfeljebb az eredeti időtartamnak megfelelő mértékben – meghosszabbítható.”

„9/D. § (5) A nyilvántartásba vett egyházzal az állam határozott időre – legfeljebb tíz évre – szóló megállapodást köthet közcélú tevékenység ellátására, illetve a hitéleti tevékenység támogatására. A megállapodás – esetenként legfeljebb az eredeti időtartamnak megfelelő mértékben – meghosszabbítható. A megállapodás alapján a nyilvántartásba vett egyház külön törvény szerinti adó-, illetve azzal egy tekintet alá eső más kedvezményben részesülhet.”

„9/F. § (1) A bejegyzett egyházzal az állam határozott időre – legfeljebb 15 évre – megállapodást köthet közcélú tevékenység ellátására, illetve a hitéleti tevékenység támogatására. A megállapodás – esetenként legfeljebb

az eredeti időtartamnak megfelelő mértékben – meghosszabbítható. A megállapodás alapján a bejegyzett egyház külön törvény szerinti adó-, illetve azzal egy tekintet alá eső más kedvezményben részesülhet.

(2) A bejegyzett egyház jogosult a magánszemélyek befizetett személyi jövedelemadójának külön törvény szerint felajánlott és meghatározott részére és annak állami kiegészítésére, illetve az ennek helyébe lépő juttatásra.”

„9/G. § (1) A bevett egyház az olyan bejegyzett egyház, amellyel az állam a közösségi célok érdekében történő együttműködésről átfogó megállapodást kötött. Az átfogó megállapodás megkötése, illetve annak módosítása során az állam nevében az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) jár el.

(2) Átfogó megállapodás megkötése iránti kérelmet a bejegyzett egyház, vagy az ilyen megállapodással nem rendelkező bevett egyház terjeszthet elő a miniszterhez. Amennyiben a Módtv. [2018. évi CXXXII. törvény] hatálybalépésekor már bevett egyházzal az átfogó megállapodás létrejön, azt nem kötelező a (3) bekezdésben foglaltak szerint törvényben kihirdetni. Amennyiben az átfogó megállapodás nem jön létre, az a bevett egyház jogállását nem érinti.

(3) Az (1) bekezdés szerinti átfogó megállapodást, illetve annak módosítását törvényben kell kihirdetni. A kihirdetést és a melléklet kiegészítését kezdeményező törvényjavaslatot a Kormány a megállapodás hatálybalépését követő 30 napon belül az Országgyűléshez benyújtja. A bejegyzett egyház az átfogó megállapodás törvényben történő kihirdetésének és a melléklet kiegészítésének a napjától minősül bevett egyháznak. Az átfogó megállapodásból eredő jogok és kötelezettségek azonban az átfogó megállapodás hatálybalépésének időpontjától megilletik, illetve terhelik a bejegyzett egyházat.

(4) A bevett egyház – a közösségi célok érdekében történő együttműködésre tekintettel – adó-, illetve azzal egy tekintet alá eső más kedvezményben, valamint költségvetési támogatásban részesül. E támogatásokkal kapcsolatos részletes szabályokat törvény állapítja meg.

(5) A bevett egyház jogosult a magánszemélyek befizetett személyi jövedelemadójának külön törvény szerint felajánlott és meghatározott részére és annak állami kiegészítésére, illetve az ennek helyébe lépő juttatásra.

(6) A bevett egyházakat az e törvényben meghatározott jogok és kötelezettségek azonos módon illetik, illetve terhelik.

(7) A bevett egyházakat a melléklet tartalmazza.”

„10. § Egyházi jogi személy a bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház, továbbá azok belső egyházi jogi személye.”

„12. § (1) Az egyházi személy a bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett egyház belső szabályában meghatározott, az egyházi jogi személy szolgálatában álló, egyházi szolgálatot sajátos egyházi szolgálati viszonyban, munkaviszonyban vagy egyéb jogviszonyban teljesítő természetes személy.”

„13/A. § (1) A vallási egyesületként történő nyilvántartásba vétel iránti kérelem alapján a bíróság kizárólag azt vizsgálja, hogy
[...]

b) a szervezet által gyakorolni kívánt tevékenység a 7/A. § (2)–(4) bekezdésével nem ellentétes, és ez az alapszabályból megállapítható”

„14. § (1) A bíróság a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösséget (e § alkalmazásában a továbbiakban: kérelmező) kérelmére bejegyzett egyházként, illetve nyilvántartásba vett egyházként nyilvántartásba veszi, ha
[...]

c) a kérelmező nyilatkozik arról, hogy tevékenysége és az alapszabálya a 7/A. § (2)–(4) bekezdésével nem ellentétes, és ez az alapszabályból megállapítható”

„19/A. § (1) Az egyházi jogi személy az állam, a helyi önkormányzat vagy a nemzetiségi önkormányzat által fenntartott nevelési-oktatási intézményben és az állam vagy az országos nemzetiségi önkormányzat által fenntartott felsőoktatási intézményben, – törvényben meghatározott módon – hitéleti oktatást szervezhet.

(2) A hitéleti oktatáshoz szükséges tárgyi feltételeket és más iskolai foglalkozással nem ütköző időpontját törvényben meghatározottak szerint a nevelési-oktatási intézmény, illetve a felsőoktatási intézmény, a hitéleti oktatásban közreműködő személyt az egyházi jogi személy biztosítja.

(3) A hitéleti oktatás költségeit – ideértve az (1) bekezdésben meghatározottakon túlmenően szervezett hitéleti oktatás költségeit is – a bevett egyházal, a bejegyzett egyházal vagy a nyilvántartásba vett egyházal kötött megállapodás alapján az állam biztosítja.”

„21. § Közcélú tevékenységet ellátó egyházi jogi személynél az ilyen feladathoz kapcsolódóan foglalkoztatottak munkaviszonyának tartalma a munkabér, munkaidő és pihenőidő vonatkozásában a közalkalmazotti jogviszonyhoz igazodik azzal, hogy a foglalkoztatott javára történő eltérés megengedett. Az ilyen foglalkoztatottakra az állami vagy a helyi önkormányzati intézmények foglalkoztatottaira vonatkozó központi bérpolitikai intézkedések azonos feltételekkel terjednek ki.”

„22. § Az egyházi jogi személy jogszabályban meghatározott rendben végzett tábori lelkészi, valamint börtön- és kórházlelkészi szolgálatot vagy más szolgálatot végezhet.”

„23/A. § (2) Az egyházi jogi személy céljai megvalósítása érdekében jogosult gazdasági-vállalkozási tevékenységnek nem minősülő tevékenységet, valamint elsődlegesen végzett tevékenysége mellett gazdasági-vállalkozási tevékenységet – a 20. § (5) bekezdésében meghatározott kereteken túl is – folytatni.”

„33/A. § (1) Az 1990. évi IV. törvény alapján egyházként létrejött, az 1990. évi IV. törvény alapján egyházként, illetve az e törvény alapján alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületként, valamint vallási tevékenységet végző szervezetként folyamatosan működő, a Módtv. hatálybalépésekor vallási tevékenységet végző szervezetként nyilvántartott vallási közösség a Módtv. hatálybalépésétől vallási egyesületnek minősül.

(2) A Módtv. hatálybalépésétől vallási egyesületnek minősül az 1990. évi IV. törvény alapján egyházként létrejött olyan vallási közösség is, amelyre e törvény 2012. január 1-jétől 2012. augusztus 31-éig hatályos 34. § (1), (2) és (4) bekezdésének hatálya kiterjedt, és amely

a) e törvény 2013. szeptember 1-jén hatályos 33. § (3) bekezdés *b)* vagy *c)* pontja szerinti,

b) az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 34. cikke szerinti, vagy

c) az egyházi jogállással kapcsolatos igényük érvényesítésével kapcsolatban külön jogszabályban meghatározott törvényes határidőn belül más jogorvoslati eljárást kezdeményezett.

(3) Az e törvény hatálybalépését követően alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületként, valamint a Módtv. hatálybalépésekor vallási tevékenységet végző szervezetként nyilvántartott vallási közösség a Módtv. hatálybalépésétől vallási egyesületnek minősül.”

III.

[18] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapozta, amely szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdésétől eltérően az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontja alapján, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

[19] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése ugyanakkor lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesszen a testület elé.

[20] Az Abtv. 30. §-a szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a jogszabály hatálybalépésétől számított 180 napon belül kell benyújtani. Az Ehtv. 2019. április 15-én lépett hatályba, az alkotmányjogi panaszt pedig 2019. október 14-én, a törvényes határidőn belül küldte meg az indítványozó az Alkotmánybíróságra.

- [21] 2. Ezt követően az alkotmányjogi panasz tartalmi vizsgálata során a testület az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti érintettséget és a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételek meglétét vizsgálta. A vizsgálat lefolytatása kapcsán az Alkotmánybíróság indokoltnak tartotta felidézni a következő – az ebben a körben hozott – irányadó megállapításait. „»Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelm orvoslása. [...] A panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek« {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66], hasonlóan 3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13], [15]}. Tehát »[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változattól. [Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (régí Abtv.) 20. § (2) bekezdés]« {3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint »[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie« {lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27], hasonlóan 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette, azaz jogsérelme nem következett be, illetve nem aktuális {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály végrehajtásához konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetlen vizsgálata is. »Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia« {először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]}.” {33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [33]–[35]}.
- [22] 3. A fentiekre figyelemmel vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy az egyes indítványi elemek érdemben elbíráhatóak-e.
- [23] 3.1. Az Ehtv. 9. § (2) bekezdését, 9/C. § (1) bekezdését, 9/D. § (5) bekezdését, 9/F. § (1)–(2) bekezdéseit, 9/G. § (1), (3), (5) és (7) bekezdéseit, 21. és 22. §-ait támadó indítványi elemek határozott kérelmet tartalmaznak a vitatott jogszabályhelyek megsemmisítésére, és az indítványozók megjelölték, hogy álláspontjuk szerint e rendelkezések az Alaptörvény mely rendelkezéseit és milyen okból sértik. Az indítványi elemek alapvető jelentőségű alkotmányossági kérdéseket vetnek fel, amelyek esetében a jogszabály hatályosulása közvetlenül érintette az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogait. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen indítványi elemek érdemi elbírálásának nincs akadálya.
- [24] 3.2. Az Ehtv. 10., 12. és 19/A. §-át, valamint a 23/A. § (2) bekezdését támadó indítványi elemek általánosságban kifogásolják, hogy a különböző egyházi státusokhoz eltérő joghatások fűződnek. Nem tartalmaznak külön indokolást arra vonatkozóan, hogy önmagában a csoportképzés, az egyházi személy fogalmának a meghatározása, az iskolai hittanoktatásra vonatkozó szabályozás, illetve a másodlagos gazdasági tevékenység folytatásának a lehetősége milyen okokból sérti az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogait. Az Ehtv. e rendelkezései kapcsán az indítványozók nem fejtették ki álláspontjukat arról, hogy akár a vallásszabadságról, akár a hátrányos megkülönböztetés tilalmáról szóló alaptörvényi szabályokból miért következne a vallási közösségek kategorizálásának a tilalma, illetve az egyes csoportokhoz való eltérő joghatás kapcsolása. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pontja szerint az indítványban meg kell jelölni „az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét”. Mivel ezt az indítvány nem teljesítette, ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján az Ehtv. 10. §-a, 12. §-a, 19/A. §-a és 23/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasította.
- [25] 3.3. Az indítványozók az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdésének, valamint 14. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét abban látták, hogy a bejegyzés során a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a vallási közösség

az Ehtv. 7/A. § (2) bekezdése szerinti vallási tevékenységet folytat-e. E rendelkezés értelmében vallási tevékenység a „természetfelettre irányul, rendszerbe foglalt hitelvekkkel rendelkezik, tanai a valóság egészére vonatkoznak, valamint sajátos magatartáskövetelményekkel az emberi személyiség egészét átfogja”.

- [26] Erre tekintettel kérték az indítványozók az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdés *b)* pontja, valamint 14. § (1) bekezdés *c)* pontja „a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrészének a megsemmisítését. Az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdés *b)* pontja a következőképp rendelkezik: „a szervezet által gyakorolni kívánt tevékenység a 7/A. § (2)–(4) bekezdésével nem ellentétes, és ez az alapszabályból megállapítható”. A 14. § (1) bekezdés *c)* pontja szerint pedig: „a kérelmező nyilatkozik arról, hogy tevékenysége és az alapszabálya a 7/A. § (2)–(4) bekezdésével nem ellentétes, és ez az alapszabályból megállapítható”.
- [27] Ebből az állapítható meg, hogy az utaló szabályok egyik helyen sem csupán a 7/A. § (2) bekezdésére utalnak, hanem – az indítványozók által nem kifogásolt – (3) és (4) bekezdésekre is. Így viszont az indítványozó kérelme még mozaikos megsemmisítéssel sem volna teljesíthető; az alkotmányjogi panasz tartalmát tekintve arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság a „(2)–(4)” szövegrészeket „(3)–(4)” szövegrészekre változtassa meg. Erre azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt e vonatkozásban az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.
- [28] 3.4. Az indítványozók az Ehtv. 33/A. §-ának alaptörvény-ellenessé nyilvánítását és megsemmisítését arra hivatkozással kérték, hogy az nem felel meg az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) AB határozatának (a továbbiakban: Abh1.), illetve az EJB döntésének. Az alkotmányjogi panasz ugyanakkor nem jelölte meg, hogy az Ehtv. 33/A. §-a az Alaptörvény mely rendelkezésébe ütközik.
- [29] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *d)* pontja szerint az indítványi kérelem akkor tekinthető határozatnak, ha megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Tekintettel arra, hogy ez e tekintetben elmaradt, az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján az Ehtv. 33/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasította.

IV.

- [30] Az Alkotmánybíróság már több alkalommal vizsgált olyan kérdéseket, amelyek a jelen indítványban felvetettekkel összefüggnek.
- [31] Az Abh1. alkotmányjogi panasz és utólagos normakontroll indítványok alapján vizsgálta, hogy az egyházi státusról szóló országgyűlési döntés megfelel-e az Alaptörvény rendelkezéseinek. Az Alkotmánybíróság a szabályozás áttekintése során azt állapította meg, hogy az Ehtv. sem az Országgyűlésnek az egyházi elismerést elutasító döntése, sem a kérelemről való döntés elmaradása esetére nem biztosít jogorvoslati lehetőséget, amely módot adna a döntés tény- és jogkérdésekben történő felülvizsgálatára és az esetleges jogsérelmek kiküszöbölésére.
- [32] A határozat részletesen foglalkozott az állam és a vallási közösségek viszonyával is. Rámutatott, hogy „a semleges állam nem követheti a különböző vallások egyház-felfogásait. Tekintettel lehet viszont mindarra, amiben a vallási közösségek és az egyházak általában, történelmüket és társadalmi szerepüket illetően különböznek az Alaptörvény alapján létrehozható (VIII. cikk) társadalmi szervezetektől, egyesületektől, érdekképviseletektől” (Indokolás [134]).
- [33] Az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy „[a]z állam tartalmi kérdésekben a vallások és vallási közösségek önmeghatározására hagyatkozik, ugyanakkor – a vallásszabadsághoz, s ezen belül az együttes vallásgyakorlás jogához igazodóan – tárgyilagos és ésszerű feltételeket határozhat meg a sajátos jogi formában, »egyházként« történő elismerés tekintetében. Ilyenek lehetnek különösen az egyházi elismerés kezdeményezésével kapcsolatos minimális létszám előírások, továbbá a vallási közösség működésének időtartamára vonatkozó kikötések” (Indokolás [143]). Mindemellett „az egyházi jogállás megszerzésére, az egyházi elismerésre vonatkozó állami döntés tehát nem lehet önkényes, a döntés alapjául szolgáló eljárásnak meg kell felelnie a tisztességes eljáráshoz való jogból eredő követelményeknek: az ügyet részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül kell intézni, a döntést megfelelően indokolni [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés]; a döntéssel szemben pedig jogorvoslati lehetőséget kell biztosítani [XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Az eljárás tisztességes volta az egyházi jogállásról való döntéssel kapcsolatban azért is különösen fontos, hogy ne merülhessen fel kétség a tekintetben, hogy az állam a világnézeti semlegesség elvének megfelelően, az érintett vallási közösség hátrányos megkülönböztetése nélkül járt el [XV. cikk (2) bekezdés]” (Indokolás [147]).

- [34] A 23/2015. (VII. 7.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.) azt állapította meg, hogy az egyházak elismerésének feltételrendszere nemzetközi szerződésbe ütközik, és felhívta az Országgyűlést, illetve a Kormányt, hogy tegye meg az ellentét feloldása érdekében szükséges intézkedéseket. Az Abh2. figyelemmel volt arra, hogy az EJEK-nek a *Magyar Keresztény Mennonita Egyház és társai kontra Magyarország* ügyben (70945/11; 23611/12; 26998/12; 41150/12; 41150/12; 41155/12; 41463/12; 41553/12; 54977/12; 56581/12) 2014. április 8-án hozott ítélete megállapította, hogy nem egyeztethetők össze az Emberi Jogok Európai Egyezménye 9. és 14. cikkével, az ezekből következő semlegesség és pártatlanság követelményével azok a feltételek, amelyeket az egyházként történő elismeréssel szemben az Ehtv. támaszt.
- [35] A 17/2017. (VII. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.) mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állapított meg, mert a törvényalkotó nem biztosította az adózók számára, hogy személyi jövedelemadójuk egyházi 1%-áról rendelkező nyilatkozatuk kedvezményezettjeként valamennyi vallási közösség közül választhassanak. Az Abh3. leszögezte, hogy „nem alkotmányos elvárás, hogy minden vallási közösség ténylegesen azonos jogosultságokkal rendelkezzen, sem az, hogy minden bevett egyházzal ténylegesen ugyanolyan mértékben működjön együtt az állam. A vallásszabadsághoz való joggal összefüggő jogok érvényesítésében meglévő gyakorlati különbségek alkotmányos határok között maradnak mindaddig, amíg nem diszkriminatív jogi szabályozásból erednek, illetve amíg nem diszkriminatív gyakorlat eredményei” (Indokolás [27]). A határozat emlékeztetett arra is, hogy „[a] vallásszabadság, a vallási türelem a magyar alkotmányos hagyomány része, különösen a felekezeti jogegyenlőség, azaz a különböző vallású polgárok jogegyenlősége, amely a XIX. század óta történeti alkotmányunk vívmánya” (Indokolás [39]).
- [36] Az ügy érdemében az Alkotmánybíróság a következőre mutatott rá: „A személyi jövedelemadó meghatározott részének felajánlása alapján nyújtott támogatás rendeltetése nem az államtól, az állam és az egyházak közötti együttműködés keretében átvállalt közfeladatok támogatása, hanem a vallási közösségek hitéleti tevékenységének támogatására szolgál [...]. E rendszer két évtized alatt meghonosodott Magyarországon, és a civil szervezetek támogatása mellett a vallási közösségek vonatkozásában is állampolgári részvétel fontos elemévé vált. Míg azonban a »civil« 1% vonatkozásában az adófizető könnyen találhat a kedvezményezetti körből esetleg kieső szervezet helyett támogatására érdemes szervezetet, addig a vallási meggyőződés természetéből adódó kizárólagossága folytán nem életszerű, hogy egy vallási közösség tagja más vallási közösséget támogasson” (Indokolás [41]). Erre tekintettel az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy „nem indokolható az olyan megkülönböztetés, ami által a bevett egyházak tagjai – amennyiben fizetnek személyi jövedelemadót – jövedelemadójuk 1%-át egyházuk számára felajánlhatják, a vallási tevékenységet végző szervezetek tagjai azonban nem élhetnek e lehetőséggel” (Indokolás [42]).
- [37] A 36/2017. (XII. 29.) AB határozat (a továbbiakban: Abh4.) mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állapított meg amiatt, hogy az Országgyűlés nem alkotta meg az egyházak elismerésére irányadó döntési határidő elmulasztása esetére alkalmazandó eljárás szabályait. Az Abh4. kifejtette: „Amikor az Országgyűlés az Ehtv. által szabályozott eljárásban pozitívan dönt, valamely vallási közösséget bevett egyházként elismer, akkor ez törvénymódosítás útján valósul meg, amely formáját tekintve normatív aktus, bár tartalmilag egyedi döntést hordoz. Amikor azonban az egyházi elismerést elutasítja, akkor egyedi országgyűlési határozatot hoz, egyedi ügyben dönt a kérelmező jogáról. Az alapvető jogok védelme az állam elsőrendű kötelezettsége, ezért az alapvető eljárási jogok lényege nem üresedhet ki attól függően, hogy az Országgyűlés mely állami szervre telepíti a hatáskört egy jogokat vagy kötelezettségeket érintő egyedi döntés vonatkozásában. Az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdésében foglalt döntési jogkör sem közigazgatási, hanem alkotmányjogi-közhatalmi döntés, viszont egyedi ügyre vonatkozik. Minthogy azonban a hatáskör jogosultja az Országgyűlés, az alapjogvédelmi kötelezettséget a szabályozásnak az Országgyűlés eljárása vonatkozásában kell érvényesítenie” (Indokolás [58]).

V.

- [38] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [39] 1. Kihirdetése óta több alkalommal változott az Alaptörvény VII. cikkének egyházak jogállására vonatkozó rendelkezése. Az Alaptörvény eredeti szövegezése azt rögzítette, hogy „az állam és az egyházak különváltan működnek. Az egyházak önállóak. Az állam a közösségi célok érdekében együttműködik az egyházakkal”. Az Alaptörvény minden további kérdést sarkalatos törvény szabályozására bízta.
- [40] Az Alaptörvény negyedik módosítása nyomán 2013. április 1-jei hatállyal az Alaptörvény VII. cikke úgy változott, hogy kifejezetten az Országgyűlés hatáskörébe utalta, hogy sarkalatos törvényben egyházként ismerjen el

vallási tevékenységet folytató szervezeteket, és ez az elismerés a közösségi célok elérése érdekében folytatott együttműködés alapja is. Az alaptörvény-módosítás rögzítette azt is, hogy „vallási tevékenységet végző szervezetek egyházként való elismerésének feltételeként sarkalatos törvény huzamosabb idejű működést, társadalmi támogatottságot és a közösségi célok érdekében történő együttműködésre való alkalmasságot írhat elő”.

- [41] Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek hatályos szövege az Alaptörvény ötödik módosításának eredménye. 2013. október 1-jével úgy változott az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése, hogy „[a]z állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek. Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyházaknak a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.”
- [42] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszindítványt a hatályos alaptörvényi szabályok figyelembe vételével bírálta el; azt vizsgálta, hogy az indítványozók által támadott törvényi szabályok sértik-e az Alaptörvény indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezéseit.
- [43] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként az Ehtv. 9/G. § egyes bekezdéseit támadó indítványokat vizsgálta érdemben. Az Ehtv. 9/G. § (1) bekezdése a bevett egyház fogalmát határozza meg: „A bevett egyház az olyan bejegyzett egyház, amellyel az állam a közösségi célok érdekében történő együttműködésről átfogó megállapodást kötött. Az átfogó megállapodás megkötése, illetve annak módosítása során az állam nevében az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter [...] jár el.”
- [44] Az Ehtv. rendszerében a bevett egyház az egyetlen kategória, amelyről nem bíróság, hanem az Országgyűlés dönt. Az Ehtv. 9/G. § (1) bekezdésének nyelvtani értelmezése alapján az is egyértelmű, hogy a bevett egyház a bejegyzett egyház egyik „altípusa”; az a bejegyzett egyház minősül bevett egyháznak, amellyel az állam a közösségi célok érdekében megállapodást kötött. Megállapítható, hogy a bevett és más bejegyzett egyházak között a vallási tevékenység folytatásában nincs különbség, csak a közösségi célok érdekében történő együttműködésben.
- [45] Az indítványozók egyidejűleg hivatkoztak az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkeire; álláspontjuk szerint a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti, hogy a bevett egyházi státusról politikai döntés születik.
- [46] Az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése kifejezetten rögzíti egyfelől az állam és a vallási közösségek közötti együttműködés lehetőségét, másfelől pedig azt, hogy az együttműködésről az Országgyűlés dönt. Sem a tisztességes eljáráshoz való jog, sem a vallásszabadság tartalmának értelmezése nem vezethet az Alaptörvény szövegszerű rendelkezésének felülírásához; egyes alapjogok értelmezése fogalmilag sem eredményezheti az Alaptörvény más rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét.
- [47] Az Abh4. következtetése, hogy az Alaptörvény XXIV. cikkében rögzített, hatósági ügyek tisztességes intézésére vonatkozó jogot a bevett egyházzá minősítési eljárásban annak ellenére alkalmazni kell, hogy a döntést nem hatóság, hanem az Országgyűlés hozza meg. A határozat rámutatott: az alapjogvédelmi kötelezettséget a szabályozásnak az Országgyűlés eljárása vonatkozásában kell érvényesítenie” (Indokolás [58]).
- [48] Az Alaptörvény XXIV. cikkének érvényesülése során azonban nem hagyhatóak figyelmen kívül a jogalkalmazói (hatósági vagy bírói) és a parlamenti döntés közti különbségek. A jogalkalmazói döntés jogilag kötött: a döntés tartalmát a jogalkalmazó az alapján hozza meg, hogy a vonatkozó jogi normákból mi következik. A parlamenti döntés formájára, alakiságára, időbeliségére vonatkoznak jogi normák, tartalma azonban politikai mérlegelés eredménye. Az Abh4. a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogból kiindulva a parlamenti döntés határidejére vonatkozóan tett rendelkező részi megállapítást. A jelen ügyben vizsgált helyzet eltérő. Az indítványozók álláspontja az, hogy a parlamenti (politikai) döntés *ab ovo* nem felel meg a tisztességesség követelményének, azaz a parlamenti döntés eredményére vonatkozóan kívántak következtetni az Alaptörvény XXIV. cikkéből. Ilyen következtetésére azonban nem lehet eljutni az Alaptörvény XXIV. és VII. cikkeinek együttes értelmezéséből. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az Ehtv. 9/G. §-a nem sérti az Alaptörvény XXIV. cikkét.
- [49] A vallásszabadság jogából okszerűen következik a vallás szabad gyakorlása, a vallási meggyőződés szabad hirdetése, illetve más, lelkiismereti meggyőződésre visszavezethető magatartás tanúsítása. Az azonban nem következik a vallásszabadság egyéni alapjogából, hogy bármely magánszemélynek vagy közösségnek Alaptörvényre visszavezethető joga lenne arra, hogy vele az állam együttműködjön közösségi célok elérése érdekében. Ahogy azt az Abh1. kifejtette: „A közösségi célok meghatározásában – az Alaptörvény keretei között – az államnak viszonylag szabad mozgástere van; általában véve nem köteles valamely egyház, vallási közösség

által kitűzött célok megvalósításában közreműködni, ha a tevékenységgel összefüggésben egyébként nem vállal állami feladatot” (Indokolás [151]).

- [50] Erre tekintettel az Ehtv. 9/G. § (1) bekezdése nem veti fel az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét sem.
- [51] Abból, hogy az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése az együttműködésről szóló döntést az Országgyűlésre bízta, természetesen követhet, hogy a döntés politikai (azaz értékválasztáson alapuló), továbbá az is, hogy az Országgyűlést nem kényszeríthető az együttműködési megállapodás megkötésére. E rendelkezés alapján a parlamenti többség szabadon mérlegelheti, hogy mely vallási közösségekkel köt együttműködési megállapodást, azokban mely közösségi célok eléréséről állapodnak meg, és hogy az együttműködést milyen tartalommal töltik ki.
- [52] Az állam a különböző vallási meggyőzések között azok természetfeletti irányuló tartalma alapján nem tehet különbséget, ugyanakkor az olyan jogintézmények tekintetében, ahol az állam és egy vallási közösség között együttműködés jön létre, a vallási közösség világi joghoz és az alkotmányos értékrendhez való viszonyulását figyelembe veszi.
- [53] Nem állapítható meg, hogy az Ehtv. 9/G. §-a ezeket a kereteket túllépte volna. Alkotmányjogi jelentőséggel nem bír, hogy az együttműködésre vonatkozó javaslatot a végrehajtó hatalom általános szerve, a Kormány készíti elő (amely egyébként elsődlegesen felelős a közösségi célok eléréséért), mint ahogy az sem, hogy a megállapodásban szereplő jogok és kötelezettségek mely időponttól kezdve illeti meg a bevett egyházakat. Nincs elvi különbség abban sem, hogy a bevett egyházi státus maga az Ehtv. melléklete vagy külön törvény alapján jön létre, mivel mindkettő esetében az Országgyűlés dönt. Az Abh1. – még más alaptörvényi szabályok alapján – kimondta: „önmagában nem ellentétes az Alaptörvénnyel az, hogy az Országgyűlés törvényben is elismer egyházakat, ha az nem eredményez zárt listát” (Indokolás [168]). Bár az alaptörvényi szabályok változtak, ez a követelmény is teljesül, mivel az Ehtv. mellékletében szereplő, bevett egyházak listája nem zárt.
- [54] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ehtv. 9/G. § (1), (3) és (7) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány elutasította.
- [55] 3. Az indítványozók kifogásolták, hogy vallási közösségek hitéleti támogatást kaphatnak az államtól. Álláspontjuk szerint egyrészt a hitéleti célú támogatás sérti az állam és a vallási közösségek elválasztásának elvét, másrészt az objektív feltételrendszer hiánya a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét veti fel. Ezért az indítványozók kérték az Ehtv. 9. § (2) bekezdésének, 9/C. § (1) bekezdésének, 9/D. § (5) bekezdésének és 9/F. § (1) bekezdésének a megsemmisítését.
- [56] Ennek elbírálása során az Alkotmánybíróság figyelembe vette, hogy jelen ügyben az indítvány az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz, amely akkor nyújtható be, ha az indítványozó számára alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem. E hatáskört az különbözteti meg az absztrakt utólagos normakontrolltól, hogy megköveteli a kifogásolt törvényi szabályozás és az indítványozó jogsérelema közti okozati összefüggést. Másképp megfogalmazva: az indítványozó nem kérheti jogszabályok olyan vonatkozású felülvizsgálatát, amely a jogaira közvetlenül nincs kihatással, számára nem okoztak jogsérelemet. Mivel az állam és egy másik vallási közösség közötti megállapodás okszerűen nem hat (nem hathat) ki az indítványozók jogaira, ezért ez a kérdés az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott panasz keretei között nem vizsgálható. Ezt figyelembe véve az Alkotmánybíróság a vizsgálatot arra szűkítette, hogy az indítványozóknak van-e Alaptörvényre visszavezethető joga a hitéleti támogatásra, és hogy ezt a jogot az Ehtv. hivatkozott rendelkezései korlátozták-e.
- [57] Az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésének és XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek együttes alkalmazásából az következik, hogy az egyes emberek vallásszabadsága – a meggyőződés tartalmától függetlenül – egyenlő; mindenki vallásszabadsága azonos alkotmányos védelmet élvez. „A szabad vallásgyakorláshoz fűződő jog tekintetében azonban a különböző vallási közösségek tagjai között [...] nem tehető különbség: minden vallási közösség valamennyi tagját megilleti a vallásszabadság joga” (Abh3., Indokolás [40]).
- [58] Ebből okszerűen következik, hogy a vallási közösségek alkotmányos védelme is egyenlő, függetlenül a vallási közösség jogi megítélésétől, tagjainak számától vagy közösségi tevékenységekben való részvételétől. Az állam a vallásszabadság gyakorolhatósága tekintetében nem alkalmazhat eltérő mércét az egyes közösségek számára.
- [59] A hitéleti tevékenység állami támogatása, bár kapcsolódik a vallásszabadság gyakorlásához, nem olyan jogosultság, ami az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdéséből kényszerítően következne. A hitéleti tevékenység támogatására nem lehet alkotmányos igényt formálni a vallásszabadság egyéni alapjogára hivatkozással. Amennyiben az állam – a vallási közösség létszámára, társadalmi megjelenésére tekintettel – hitéleti támogatást biz-

tosít, akkor az épp az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésének az érvényesülését szolgálja; az ilyen támogatás a vallásszabadság anyagi garanciája.

- [60] Figyelembe véve egyrészt, hogy a hitéleti támogatás biztosításának a lehetősége nem sérti az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdését, másrészt hogy a hitéleti támogatásra az Alaptörvényből nem formálható igény, harmadrészt pedig azt, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott panasz keretei között az indítványozók nem kérhetik annak vizsgálatát, hogy más vallási közösségek miatt részesülnek támogatásban, az Alkotmánybíróság az Ehtv. 9. § (2) bekezdése, 9/C. § (1) bekezdése, 9/D. § (5) bekezdése és 9/F. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.
- [61] 4. Az indítványozók kifogásolták továbbá, hogy az Ehtv. 9/F. § (2) bekezdése és a 9/G. § (5) bekezdése következtében az 1%-os személyi jövedelemadó felajánlása után járó kiegészítésre csak a bejegyzett egyház és a bevett egyház jogosult.
- [62] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a magánszemélyek befizetett személyi jövedelemadójának külön törvény szerint felajánlott és meghatározott részének (1%-os felajánlás) és annak állami kiegészítésének alkotmányossági megítélése eltérő.
- [63] Az Abh3. kimondta, hogy mivel a hívők homogén csoportot alkotnak, nem felel meg az Alaptörvény XV. cikkének az a szabályozás, amely csak egyes hívők számára biztosítja a jövedelemadó 1%-ának egyházi célú felajánlását. A határozat e helyen kifejezetten rámutatott: „jelen határozat nem érinti az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény 4. § (2)–(4) bekezdéseiben szabályozott kiegészítő támogatást, sem egyéb, a bevett egyházakat megillető támogatásokat és kedvezményeket” (Indokolás [42]). Ennek magyarázata, hogy a felajánlással (az SZJA 1%-áról való rendelkezéssel) ellentétben az állami kiegészítés ex gratia juttatás, amely a vallási közösség támogatásának minősül. Erre a támogatásra az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése alapján nem lehet igényt formálni. „A vallásszabadság alapvető joga nem jelent azonban állami támogatáshoz való jogot” (Abh3., Indokolás [39]). Nem tekinthető a vallási közösségek közti önkényes különbségtételnek, hogy az Ehtv. ezt csak a bejegyzett egyháznak biztosítja.
- [64] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ehtv. 9/F. § (2) bekezdése és 9/G. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.
- [65] 5. Végül az Alkotmánybíróság az Ehtv. 21. és 22. §-ait támadó indítványokat vizsgálta. Az Ehtv. 21. §-a értelmében „[k]öz célú tevékenységet ellátó egyházi jogi személynél az ilyen feladathoz kapcsolódóan foglalkoztatottak munkaviszonyának tartalma a munkabér, munkaidő és pihenőidő vonatkozásában a közalkalmazotti jogviszonyhoz igazodik azzal, hogy a foglalkoztatott javára történő eltérés megengedett. Az ilyen foglalkoztatottakra az állami vagy a helyi önkormányzati intézmények foglalkoztatottaira vonatkozó központi bérpolitikai intézkedések azonos feltételekkel terjednek ki.” Az Ehtv. 22. §-a pedig arról rendelkezik, hogy „[a]z egyházi jogi személy jogszabályban meghatározott rendben végzett táborigazgatási, valamint börtön- és kórházlelkészi szolgáltatást vagy más szolgáltatást végezhet”.
- [66] Az Ehtv. 10. §-ából az következik, hogy a bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház, továbbá azok belső jogi személyei minősülnek egyházi jogi személynek. Az indítványozók panaszja egyrészt azt kifogásolja, hogy más vallási közösségek által foglalkoztatottak jogviszonyára nem irányadó a közalkalmazotti jogviszony, másrészt pedig hogy nem minden vallási közösség számára van lehetőség táborigazgatási, börtön- és kórházlelkészi szolgáltatás végzésére.
- [67] A vallásszabadsággal, illetve a vallási közösségek diszkriminációjával kapcsolatban az Alkotmánybíróság álláspontja az, hogy különbséget kell tenni a vallásszabadság egyenlősége és a vallási közösségek eltérő jogosultságai között. A vallásszabadság egyenlősége evidencia: „a különböző vallási közösségek tagjai között [...] nem tehető különbség: minden vallási közösség valamennyi tagját megilleti a vallásszabadság joga” (Abh3., Indokolás [40]). Ugyanez a határozat viszont azt is rögzítette, hogy „nem alkotmányos elvárás, hogy minden vallási közösség ténylegesen azonos jogosultságokkal rendelkezzen, sem az, hogy minden bevett egyházzal ténylegesen ugyanolyan mértékben működjön együtt az állam” (Indokolás [28]).
- [68] Minél közelebbi egy jogosultság az egyénhez, annál kevésbé fogadható el a különbségtétel. A vallásszabadság egyéni alapjoga tekintetében alkotmányosan csak akkor tehető különbség, ha ezt erős alkotmányos érdek indokolja, és a különbségtétel ennek a célnak az elérése érdekében tett legenyhébb eszköz. Ha viszont a szóban forgó különbségtétel az egyéntől távoli, akkor a különbségek figyelembe vétele más esetekben is igazolható. A vallási közösségek közötti, az egyéneket csak közvetetten érintő különbségtétel akkor alkotmányos, ha az tárgyilagossá mértékben alapul és észszerű. Ez összhangban van a 27/2014. (VII. 23.) AB határozat azon követke-

tetésével, miszerint az államnak a vallási közösségek támogatása terén széles mérlegelési joga van, követelmény ugyanakkor, hogy a „vallási közösség ne kerüljön sem más vallási közösségekhez, sem pedig velük összehasonlítható helyzetben lévő más szervezetekhez képest indokolatlanul hátrányos helyzetbe” (Indokolás [48]). Másképp megfogalmazva: az egyéni vallásszabadságtól távoli különbségtétel akkor sérti az Alaptörvényt, ha az nyilvánvalóan önkényes.

- [69] Az indítványban felvetett két kérdés megítélésének alkotmányossági szempontjai eltérőek. A közcélú tevékenységet ellátó egyházi jogi személy foglalkoztatottjainak jogviszonya közvetlenül nem kapcsolódik a vallásszabadsághoz. E foglalkoztatottak elsődlegesen nem vallási tevékenységet végeznek, hanem valamilyen közcélú feladatot látnak el, azzal, hogy munkáltatójuk az egyház (vagy annak egy jogi személye). A munkáltató szerinti különbségtétel semmilyen formában nem érinti az állam világnézeti semlegességét, vagy az állam és egyház különvált működését. Ebben az esetben az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdéséből az következik, hogy a szabályozás alkotmányosan elfogadható indok nélkül ne különböztessen meg azonos szabályozási körbe (homogén csoportba) tartozó jogalanyokat [lásd például: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]]. Az Alkotmánybíróság számos határozatában kifejtette azt is, hogy addig, amíg az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra vonatkozóan a vizsgálati módszer (mérce) az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség és arányosság tesztje, addig az alapjogokon kívüli egyéb jogokra vonatkozó diszkrimináció esetében akkor állapít meg alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha annak nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka, vagyis önkényes [erre vonatkozóan lásd: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [31]–[32], összefoglalóan továbbá: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [20]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [43]].
- [70] A vallási közösségek különböző kategóriái kapcsán nem állapítható meg, hogy a csoportképzés nyilvánvalóan önkényes lenne; a regisztráció feltételei általánosak, azokat jogszabály rögzíti, a döntés pedig a bíróság feladata. A vallási közösségek közti valós és tárgyilagos különbségre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítéli meg, hogy a különböző vallási közösségek által foglalkoztatott személyek eltérő munkajogi kezelésének van alkotmányos indoka. Megjegyzendő az is, hogy a korábbi Alkotmány hatálya alatt, amikor egységes egyházi kategória volt, az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az állam és egyház elválasztása egymástól nem jelenti azt sem, hogy a vallás és az egyház sajátosságait az államnak a törvényhozás során figyelmen kívül kell hagynia [vö. 4/1993. (II. 12.) AB határozat].
- [71] A fentiek alapján nem sérül az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, így az Alkotmánybíróság az Ehtv. 21. §-át támadó indítványt elutasította.
- [72] A foglalkoztatottak munkajogi helyzetével ellentétben a tábori lelkészi, börtönlelkészi és kórházi lelkészi szolgálat közvetlen kapcsolatban van az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésével: valamennyi a vallási közösség missziós tevékenysége részének tekinthető.
- [73] Az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdéséből az következik, hogy a vallásszabadság magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa. Az Alaptörvény VII. cikkének ez a fordulata a vallásszabadság egyéni alapjogát határozza meg; egészen különleges eseteket leszámítva senkinek nem tagadható meg, hogy világnézeti meggyőződését másokkal megossza.
- [74] A világnézeti meggyőződés tanítása a vallási közösségeket is megilleti (sőt a legtöbb vallási közösség ezt elsődleges feladatának tekinti), azonban ha a vallás tanítására valamilyen államilag intézményesített formán keresztül kerül sor, szigorúbb korlátok is megengedhetők. A vallásszabadság akkor a legteljesebb, amikor védelmi alapjogként érvényesül, azaz nem igényli állam beavatkozását. Ahogy arra az Abh1. rámutatott: „A vallásszabadság jogának egyéni és kollektív gyakorlása esetén az állam – mint általában a klasszikus szabadságjogok esetében – mindenekelőtt negatív magatartásra, tartózkodásra kötelezett, vagyis arra, hogyne korlátozza az egyének jogát” (Indokolás [125]). A vallásszabadság valamely részelemének jogszabályban rögzített módon, az állam közreműködésével történő gyakorlása szintén az Alaptörvény védelmi körébe tartozik, azonban igénybevételére és a gyakorlás módjára szigorúbb szabályok is előírhatók; az Alaptörvény VII. és XV. cikkeinek a betartásával.
- [75] A tábori lelkészi, a börtön- és kórházi lelkészi szolgálat rendjét és feltételeit jogszabály írja elő. A tábori lelkészi szolgálat egyes elemeit a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) állapítja meg, részletesen pedig a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény végrehajtásáról szóló 231/2019. (X. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ehvhr.) szabályozza. Az Ehvhr. meghatározza a tábori lelkész jogállását, feladatait és

- felelősségét. A Hjt. 31. § (5) bekezdéséből az következik, hogy a tábori lelkész a Honvédséggel szolgálati jogviszonyban áll.
- [76] A tábori lelkészi szolgálattal még a korábbi Alkotmány hatálya alatt a 970/B/1994. AB határozat foglalkozott. A határozat megállapította, hogy nem sérti a vallásszabadságot, hogy tábori lelkészi szolgálatot csak – az akkori megfogalmazásban – történelmi egyházak működtethetnek.
- [77] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is irányadónak tartotta az alábbiakat: 1) a tábori lelkészi szolgálat nem kizárólagos módja a vallásgyakorlásnak a Honvédségnél sem, 2) aktív állami tevékenységet igényel, hiszen a Honvédség szervezetébe integrálja a lelkészeket, illetve 3) a társadalmi szerepvállalás, létszám olyan szempontok, amelyek alapján nem önkényes annak meghatározása, hogy mely közösségek működtethetnek tábori lelkészi szolgálatot.
- [78] Erre tekintettel az állapítható meg, hogy nem sérti sem az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdését, sem XV. cikkét az a korlátozás, amely a tábori lelkészi szolgálat végzését nem teszi lehetővé valamennyi vallási közösség számára, hanem a vallási közösség méretére és társadalmi szerepvállalására tekintettel különbséget tesz.
- [79] A kórházi lelkészi szolgálattal összefüggésben ki kell emelni, hogy az Ehvhr. 39. §-a a kórházlelkészi szolgálat ellátását valamennyi jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség számára lehetővé teszi. Ehhez hasonlóan a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény megkötés nélkül biztosítja a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek számára a fogvatartottakkal való kapcsolattartást, amit a börtönlelkészi szolgálattól, és a börtönmissziós tevékenységről szóló 8/2017. (VI. 13.) IM rendelet részletez. A rendelet különbséget tesz börtönlelkészi és börtönmissziós szolgálat között: az előbbi csak egyházi jogi személyek számára lehetséges, az utóbbit azonban valamennyi vallási közösség végezheti. Megállapítható: a világnézeti meggyőződés szabad terjesztése valamennyi vallási közösség számára lehetséges, a büntetés-végrehajtási intézetben is. A börtönlelkészi és börtönmissziós szolgálat tartalma közötti különbség az állam és a vallási közösség közti együttműködés területére tartozik, amellyel kapcsolatban nem önkényes a társadalmi szerepvállalás és az érintettek igényeinek a figyelembe vétele.
- [80] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ehtv. 21. és 22. §-ainak megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [81] A rendelkező résszel egyetértek, és az indokolás legnagyobb részét is támogatom, de egy kiegészítéssel szeretnék élni az indokolás vonatkozásában.
- [82] A korábbi alkotmánybírószági határozatok – még a '90-es évek elejétől kezdődően – a vallásszabadság gyakorlását differenciálás nélkül minden vallási közösség számára korlátozás nélkül deklarálták. A főként nyugat-európai nagyvárosokban az utóbbi évtizedekben felbukkanó tartós ellentétek az egyes radikális iszlám felekezetek és az európai kultúra értékei és szabályai között ezt a differenciálatlan megközelítést azonban napjainkra megkérdőjelezték, és a nyugati kultúra önfeladása lenne, ha ez ellen az államhatalom nem léphetne fel. Ehhez azonban Alkotmánybíróságtól olyan alkotmányértelmező formulák kellene, melyek a vallásszabadság deklarálása mellett is lehetővé teszik ezt az államhatalmi fellépést
- [83] A jelenlegi határozat indokolása, eltérve a korábbi, e téren releváns határozatok indokolásától, egy megkülönböztetést igyekezett létrehozni a vallási közösségek között, hogy megalapozza az esetleges államhatalmi fellépést és tiltást, illetve korlátozást egyes vallási közösségek vonatkozásában. Ez egyrészt megtiltja, hogy a vallási közösségek vallási hittartalmának természetfeletti iránya vonatkozásban korlátozás alá kerüljön bármelyik vallási közösség is, de másrészt lehetővé teszi, hogy az evilági tevékenység vonatkozásában az ország jogával és alkotmányos értékrendjével szembenálló vallásos tevékenységek tiltás és korlátozás alá kerüljenek, és deklarálja, hogy ebben az esetben már megszűnik az adott vallási közösség védelme. A vonatkozó indokolási rész így szól: „Az állam a különböző vallási meggyőződések között azok természetfeletti irányuló tartalma alapján nem tehet különbséget, ugyanakkor az olyan jogintézmények tekintetében, ahol az állam és egy vallási közösség között együttműködés jön létre, a vallási közösség világi joghoz és az alkotmányos értékrendhez való viszonyulását figyelembe veszi.” (Indokolás [5])
- [84] Ezt a megfogalmazást én a testületi vitában egyrészt dodonainak tartottam, mely az érvelés értelmét inkább elrejti, mintsem nyilvánvalóvá téve megadná ezt az értelmet, másrészt még e dodonai korlátozási lehetőséget is csak szűkítve adja meg azzal, hogy csak „egyes jogintézmények tekintetében” irányozná azt elő. Így az általam támogatott megfogalmazás egyértelműen kívánta megadni az alkotmányos értékeket sértő vallási közösség korlátozási lehetőségét: „Az állam a különböző vallási meggyőződések között azok természetfeletti irányuló tartalma alapján nem tehet különbséget, ugyanakkor a vallási közösségek a világi jogot és az alkotmányos értékrendet nem sérthetik. Amennyiben ez történik, az adott vallási közösség védelme megszűnik”.
- [85] Megítélésem szerint ezzel az indokolási normatív érveléssel az Alkotmánybíróság a jövőben biztosabb elvi alappal tudná védeni mind a vallásszabadságot, mind a társadalom teljes alkotmányos értékrendjét, így legalább a párhuzamos indokolásomban álljon itt ez az érvelési formula.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [86] A határozatot támogatom, indokolásához az alábbi kiegészítő érveket fűzöm.
- [87] 1. Jóllehet az Alkotmánybíróság az indítványt az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdését, valamint 14. § (1) bekezdését támadó részében visszautasította, fontosnak tartom azonban rámutatni arra, hogy ezen indítványi elemek érdemi vizsgálata sem vezethetne megalapozottságuk megállapítására. Önmagában ugyanis az, hogy a törvény meghatározza a vallási tevékenység fogalmát, és a bíróság a nyilvántartásba vételi eljárás során – mint törvényi

feltétel teljesülését – vizsgálja, hogy a kérelmező vallási közösség által gyakorolni kívánt tevékenység ezzel nem ellentétes-e, véleményem szerint nem jelenti a VII. cikk sérelmét. Az Ehtv.-nek a vallás fogalmát meghatározó 7/A. § (2) bekezdését az indítványozók nem támadták, az pedig, hogy a bíróságok az e rendelkezésben foglaltak érvényesülését vizsgálják, olyan garanciális előírásnak tekinthető, mely egyfelől útjában állhat a 7/A. § (2) bekezdésének tartalmilag meg nem felelő, a vallás címkéjével legalizálni próbált visszaélésnek, másfelől alkalmas annak előmozdítására, hogy a valóban, ténylegesen is vallásnak tekinthető vallás(ok) (szabadon) gyakorolható(ak) legyenek. A független bíróság pedig alkalmas – alkalmasnak is kell lennie – annak tárgyilagos megítélésére, hogy a törvényben foglalt feltételek az adott közösség tekintetében fennállnak-e.

- [88] 2. A határozat indokolásának V/3. pontjában (Indokolás [55] és köv.) elbírált, a hitéleti célokra is felhasználható állami támogatásokkal kapcsolatos panaszelem elutasítása körében tett, az Alaptörvény VII. cikkével kapcsolatos megállapításokkal teljes mértékben egyetértek. A vallásszabadság jogából ilyen támogatás iránti igény nem vezethető le. Ebből azonban álláspontom szerint nem következik feltétlenül, hogy a diszkriminációnak a VII. cikktől független, önálló vizsgálatára sor sem kerülhet. A jelen ügyben azonban a diszkrimináció önmagában nézve sem állapítható meg. Nézetem szerint ugyanis az egyes vallási közösségek eltérő történelmi, társadalmi, kulturális szerepére, jelentőségére, illetve beágyazottságára tekintettel – és ez nem csak a hitéleti támogatásra, hanem a határozat indokolásának V/4. pontjában (Indokolás [61] és köv.) is elbírált az SZJA 1%-án felül adható egyéb kedvezményekre is igaz – a közöttük való különbségtétel alkotmányosan igazolható (nem eredményez alaptörvény-elleneséget). Ezen túlmenően a hitélet különböző formái a maguk egészében, összes tényezőjükkel együtt alapvetően a jelentősebb történelmi-kulturális múlttal rendelkező, illetve a nagyobb lélekszámú vallások esetében vallási jellegűtől függetlenül az egyetemes kultúra részei. A magyar, illetve magyarországi kulturális világban meggyökeresedett, szervesült és számottevő hatásával is jelen lévő felekezeti hitélet támogatását – vallási jellegétől függetlenül – a magyar, illetve magyarországi kultúra egy szegmensének támogatásaként értelmezem.
- [89] Nyilvánvaló, hogy a támogatási rendszer működése a maga egészében a törvény keretein belül sem lehet önkényes, illetve nem alapulhat az emberi méltóságot is sértő hitbéli, vagy világnézeti elfogultságon. Ez a követelmény önmagából az Alaptörvényből következik (II. és XV. cikk), anélkül, hogy a törvény ezt kazuisztikus módon vagy megközelítéssel külön szabályozná.
- [90] A jelen jogi szabályozás, amely a vallási közösségek differenciált és tagolt struktúráját alakította ki, mind az egyes közösségi kategóriák egymáshoz való viszonyát, mind pedig az egyes kategóriákon belüli viszonyát illetően még inkább kifejezésre juttatja a korábbi Alkotmány hatálya alatt megszületett 4/1993. (II. 12.) AB határozatban tükröződő azon álláspontot, hogy – az akkori alkotmányi megfogalmazás szerint – az állam és egyház szétválasztása nem jelenti azt sem, hogy a vallás és egyház sajátosságait az államnak a törvényhozás során figyelmen kívül kell hagynia.
- [91] A határozat maga is hivatkozik erre az alkotmánybíróági határozatra, amely jelen ügy szempontjából a most hatályos szabályozás irányába mutató meghatározó tendenciát tükröz.
- [92] A hatályos jogi szabályozás diszkriminációmentes kialakítása és működésének diszkriminációmentes megvalósítása együttesen alkalmasak biztosítani a „különböző vallású polgárok jogegyenlősége” (Abh3., Indokolás [27]) – jelen határozatban is hangsúlyozott – történelmi alkotmányunk adta vívmányát.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybíróági ügyszám: IV/1676/2019.

